

IV

*(Tájékoztatások)*AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL ÉS SZERVEITŐL
SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

SZÁMVEVŐSZÉK

3/2008. sz. KÜLÖNJELENTÉS**Az Európai Unió Szolidaritási Alapja: mennyire gyors, hatékony és rugalmas?
A Bizottság válaszaival együtt***(az EK-Szerződés 248. cikke (4) bekezdése második albekezdése alapján)**(2008/C 153/01)*

TARTALOMJEGYZÉK

	<i>Bekezdés</i>	<i>Oldal</i>
ÖSSZEFOGLALÓ	I–VI	3
BEVEZETÉS	1–5	3
AZ ELLENŐRZÉS HATÓKÖRE ÉS MEGKÖZELÍTÉSE	6–8	4
ÉSZREVÉTELEK	9–41	4
Gyorsaság	9–26	4
Mennyi idő telt el a katasztrófa, illetve a támogatás kifizetése között?	9–19	4
Milyen tényezőkkel magyarázható az Alapból való támogatás megszerzéséhez szükséges idő szórása?	20–22	7
A ténylegesen igénybe vett idő alapján tekinthető-e úgy, hogy az Alap gyors választ adott a kérelmezőknek?	23–26	7
Hatékonyság	27–31	9
Rugalmasság	32–40	9
Hogyan kezeli az Alap a regionális katasztrófákat?	34–38	9
Eshet-e csorba a regionális katasztrófák esetében adott támogatások kezelésének méltányosságán a támogatás kiszámításának elve miatt?	39–40	11
Elégedettek-e a kérelmezők az Alappal?	41	11
KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK	42–47	12
Melléklet – Az EU Szolidaritási Alapjához intézett kérelmek 2002 óta		13
A Bizottság válaszai		15

ÖSSZEFOGLALÓ

I. Az Európai Unió Szolidaritási Alapját (EUSZA) a Németországban, Ausztriában, a Cseh Köztársaságban és Franciaországban bekövetkezett súlyos árvizekre reagálva, 2002-ben hozták létre. Az Alap létrehozásával az Unió a természeti katasztrófák által sújtott tagállamok iránti szolidaritását szándékozta kimutatni. Az Alap 2006 végéig 23 katasztrófa kapcsán több mint 1 milliárd EUR összegű támogatást nyújtott.

II. A Tanács igénye az volt, hogy az EUSZA gyorsan, hatékonyan és rugalmasan nyújtson támogatást. Ez a jelentés azt vizsgálja, hogy az Alap elérte-e ezeket a célokat, és hogy a kedvezményezett államok elégedettek voltak-e az Alappal.

III. A Számvevőszék a 2006 végéig az Alaphoz beküldött összes kérelmet áttekintette, és azt állapította meg, hogy az Alap reagálása nem volt gyors. Ezt a Számvevőszék által végzett felmérés is alátámasztja. A katasztrófák bekövetkezése, illetve a kifizetések között rendszerint körülbelül egy év telt el.

IV. Mivel az Alap Bizottság általi kezelésének közvetlen költségei alacsonyak, a Számvevőszék megállapítja, hogy az Alap hatékonyan működik. Ami a rugalmasságot illeti, a Számvevőszék nem tárt fel olyan esetet, amelyben az Alap a támogatási kérelmek kezelését illetően rugalmatlannak bizonyult volna.

V. Bár az Alapból származó támogatás megszerzése hosszadalmas eljárásnak bizonyult, a segélyben részesült államok meg voltak elégedve az Alappal. A támogatott államokat illetően tehát elmondható, hogy az Alap teljesítette alapvető célkitűzését, és katasztrófa idején szolidaritást tanúsított a tagállamokkal.

VI. A Számvevőszék azt javasolja, hogy a Bizottság lássa el részletes útmutatással a kérelmezőket, a kérelemfeldolgozási késedelmeket elkerülendő pedig segítse tanácsokkal az információk gyors továbbítását.

BEVEZETÉS

1. 2002 nyarán súlyos árvizek sújtották Németországot, Ausztriát, a Cseh Köztársaságot és Franciaországot. Az árvizek pusztító ereje miatt az érintett térségekben a gazdaság egy időre le is állt. Az Európai Közösség gyorsan reagált, és 2002 novemberében létrehozta az Európai Unió Szolidaritási Alapját (a továbbiakban: az Alap) ⁽¹⁾.

2. Az Alappal azt kívánták lehetővé tenni a Közösség számára, hogy gyors, hatékony és rugalmas pénzügyi támogatást nyújthasson a természeti katasztrófák okozta szükséghelyzetekben. Az Alap rendeltetése nem a katasztrófával összefüggő valamennyi költség azonnali kifizetése, hanem főként a létfontosságú szolgáltatások helyreállításával és az átmeneti szállás biztosításával kapcsolatos költségek egy részének megtérítése. Célja alapvetően az, hogy szolidaritást tanúsítson a természeti katasztrófák sújtotta államokkal szemben. Az évi egymilliárd EUR összegű költségvetéssel gazdálkodó Alap a következő esetekben avatkozik be ⁽²⁾:

a) ha egy tagállamot vagy csatlakozni kívánó államot súlyos katasztrófa, azaz olyan természeti katasztrófa ér, amelynek eredményeként a kár becsült nagysága (2002. évi áron számolva) meghaladja a bruttó nemzeti jövedelem 0,6 %-át, illetve – ha a katasztrófa által érintett ország bruttó nemzeti jövedelme 500 milliárd EUR felett van – a 3 millió EUR-t;

b) kivételes esetben akkor, ha egy tagállam vagy csatlakozó állam „szomszédos katasztrófa”, vagyis olyan természeti katasztrófa miatt szenved kárt, amely egy szomszédos tagállamot vagy csatlakozó államot is érintett, és ott olyan mértékű kárt okozott, amely a fent meghatározott súlyos katasztrófa szintjének felel meg;

c) kivételes esetben akkor, ha egy tagállamot vagy csatlakozó államot regionális katasztrófa, vagyis olyan katasztrófa sújt, amely egy régió lakosságának jelentős részét érinti, és az adott régió életkörülményeire és gazdasági stabilitására nézve súlyos és tartós következményekkel jár.

3. A támogatás arányát minden katasztrófa esetén az állam által elszenvedett teljes közvetlen kár viszonylatában számítják ki. A súlyos katasztrófák esetén a támogatásnak kétféle rátája lehetséges: 3 milliárd alatti kár esetén 2,5 %, ezen összeg feletti kár esetén pedig 6 % a támogatási ráta. A regionális és szomszédos katasztrófák esetében egyféle rátát alkalmaznak, ez a teljes közvetlen kár 2,5 %-a.

4. Az Alapot a Regionális Politikai Főigazgatóság működteti. A Főigazgatósághoz az Alap indulásától kezdve 2006 végéig 41 támogatás iránti kérelem érkezett be. A támogatási kérelmek csaknem fele árvíz-katasztrófákkal volt kapcsolatos. A kérelmekben szereplő különböző katasztrófatípusokat az 1. táblázat veszi sorra.

⁽¹⁾ A Tanács 2012/2002/EK rendelete (2002. november 11.) az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról (HL L 311., 2002.11.14., 3. o.).

⁽²⁾ A 2012/2002/EK rendelet 2. cikke.

1. táblázat

A (támogatási kérelmekben szereplő) különböző típusú katasztrófák száma

A katasztrófa típusa	Év					Összesen
	2002	2003	2004	2005	2006	
Árvíz	4	3	3	7	2	19
Erdőtűz	0	3	7	0	1	11
Vihar	0	0	0	5	0	5
Földrengés	0	1	1	0	0	2
Olajszennyezés	0	1	0	0	0	1
Kedvezőtlen időjárás	0	1	0	0	0	1
Vulkánkitörés	0	1	0	0	0	1
Robbanás	0	0	0	0	1	1
Összesen	4	10	11	12	4	41

Forrás: A Regionális Politikai Főigazgatóság kérelmekre vonatkozó nyilvántartása.

5. Ez alatt az időszak alatt 23 elfogadott kérelemre összesen 1 084 millió EUR összegű támogatást ítélték meg, a 2. táblázatban ismertetettek szerint (az esetek részletes felsorolását lásd az I. mellékletben).

2. táblázat

Kérelmek száma és a támogatás összege 2002-től 2006-ig a szükségshelyzet kategóriája szerint

Szükségshelyzet kategóriája	Beérkezett kérelmek	Elfogadott kérelmek	Elutasított kérelmek	Odaítélt támogatás összege (millió EUR)
Súlyos természeti katasztrófa	15	14	1	961,3
Szomszédos katasztrófa	2	2	0	1,6
Regionális katasztrófa	24	7	17 ⁽¹⁾	121,1
Összesen	41	23	18	1 084

⁽¹⁾ Két olyan esetet beleértve, amikor nem elutasítás történt, hanem a kérelmet visszavonták.

Forrás: A Regionális Politikai Főigazgatóság kérelmekre vonatkozó nyilvántartása.

AZ ELLENŐRZÉS HATÓKÖRE ÉS MEGKÖZELÍTÉSE

6. Az ellenőrzés célja az volt, hogy az Alap létrehozásától kezdve értékelje az Alap Bizottság általi végrehajtásának gyorsaságát, hatékonyságát és rugalmasságát. Ennek érdekében áttekintették a Regionális Politikai Főigazgatósághoz az Alap létrehozásától (2002) 2006 végéig beérkezett mind a 41 támogatási kérelmet.

7. A Számvevőszék a következő kérdésekre kereste a választ:

a) Gyorsan reagált-e az Alap a kérelmezők, azaz a katasztrófa által érintett államok vagy térségek felé?

b) Hatékonyan ítélték-e oda a támogatást?

c) Az Alap az egyenlő bánásmód elvének megsértése nélkül, rugalmasan reagált-e a kérelmezők felé?

d) A kérelmezők elégedettek-e az Alappal?

8. Az ellenőrzést főként megkérdezések, a Bizottságnál lévő akták vizsgálata és az összegyűjtött adatok elemzése útján hajtottuk végre. A Számvevőszék ezen túlmenően egy elektronikus felmérés keretében az Alaptól támogatást igénylő 41 kérelmező közül 17 állam 37 kérelmezőjének küldött ki kérdőívet (lásd: I. melléklet), amelyre 15 tagállam 33 kérelmezőjétől érkezett válasz (89 %-os válaszadási arány).

ÉSZREVÉTELEK

Gyorsaság

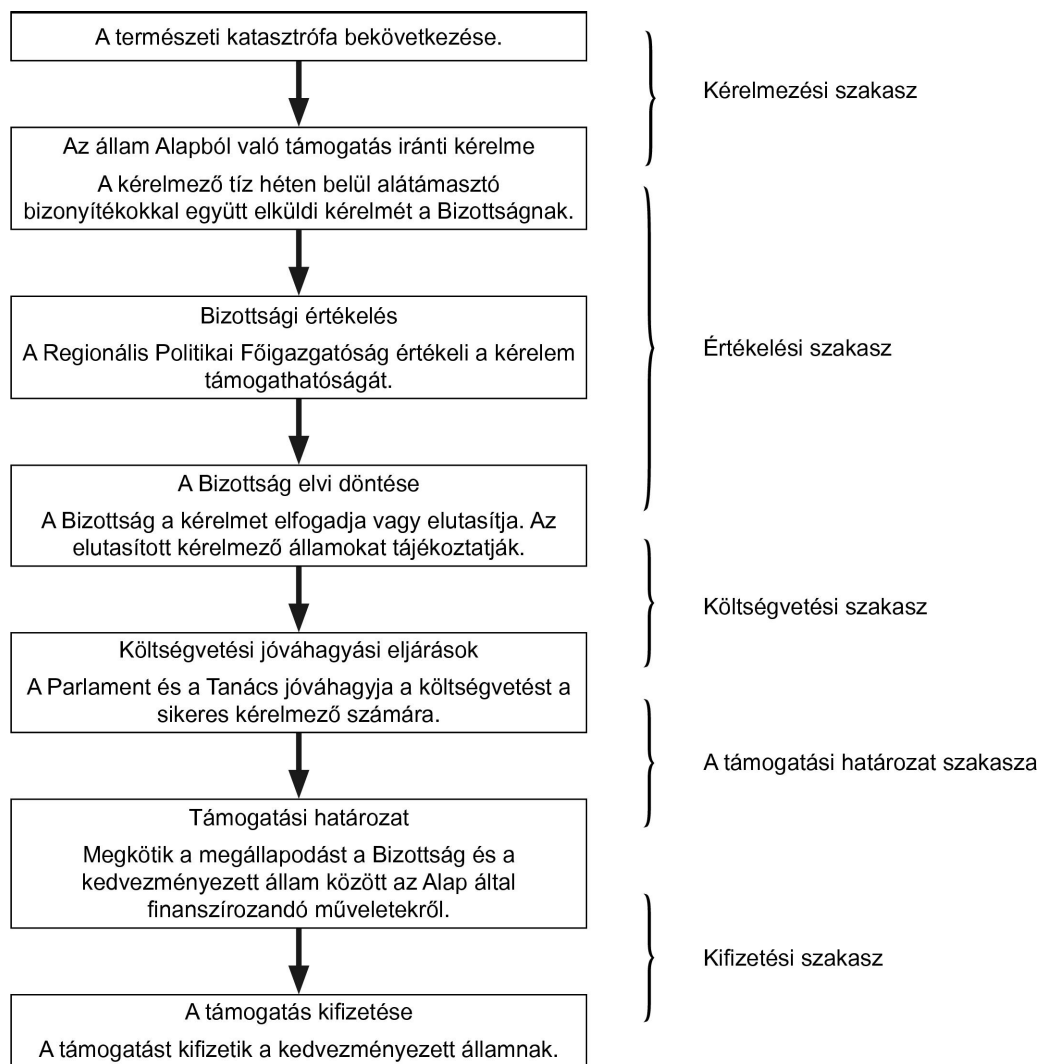
Mennyi idő telt el a katasztrófa, illetve a támogatás kifizetése között?

9. A 23 sikeres kérelem esetében a támogatás megérkezéséig eltelt idő átlagosan 375 nap volt.

10. A Számvevőszék az Alapból való támogatás megszerzéséhez szükséges időt úgy vizsgálta meg, hogy a kérelmek feldolgozását szakaszokra bontotta. A katasztrófa időpontjától a kifizetés időpontjáig az igazgatási eljárás öt fő szakaszra bontható (lásd: 1. folyamatabra).

1. folyamatábra

Az Alapból való támogatás iránti kérelmek feldolgozásának szakaszai

11. Az alábbi 3. táblázat azt mutatja be, hogy az eljárás egyes szakaszai átlagban mennyi ideig tartanak. Az első két szakasz átlagos időtartama mind a 41 kérelemre, az utolsó három szakasz átlagos időtartama viszont csak a 23 sikeres kérelemre vonatkozik.

3. táblázat

Az Alapból való támogatás iránti kérelmek feldolgozási szakaszainak átlagos időtartama

Szakasz	Átlagos időtartam naptári napokban
Kérelmezés	66
Értékelés	148
Költségvetés	65
Támogatási határozat	94
Kifizetés	24

Forrás: A Regionális Politikai Főigazgatóság kérelmekre vonatkozó nyilvántartása.

A tagállamok kérelmeinek beérkezése átlagban két hónapot vesz igénybe

12. Amint a 3. táblázat mutatja, a kérelmezési szakasz átlagos időtartama 66 nap. Az Alapból való támogatásra irányadó rendelet azt írja elő, hogy a kérelmeket „a katasztrófa által okozott első kár bekövetkezését követően [...] a lehető leggyorsabban, de legfeljebb tíz héten belül” kell benyújtani a Bizottságnak ⁽¹⁾. Hét esetben (csaknem az esetek 17 %-ában) a kérelmet mégis több mint tíz héttel a katasztrófa bekövetkezése, vagyis a határidő lejárta után nyújtották be. A kérelmezőknek nyilvánvalóan legalább két hónapra van szükségük a kérelem elkészítéséhez. Ez azért vesz igénybe ennyi időt, mert össze kell gyűjteni a kérelmet alátámasztó bizonyítékokat, köztük információt arról, hogy a lakosság milyen nagy részét sújtotta a katasztrófa.

⁽¹⁾ A 2012/2002/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdése.

Átlagosan csaknem öt hónapig tart, míg a Bizottság megszerzi a hiányzó információkat és értékeli a kérelem támogathatóságát.

13. Amint a 3. táblázat mutatja, az Alapból való támogatás iránti kérelmek feldolgozásának valamennyi szakasza közül az értékelési szakasz tart a legtovább, hiszen ez a katasztrófa időpontjától a kifizetés időpontjáig eltelt idő több mint egyharmadát veszi igénybe. A kérelem beérkezése után a Bizottság megvizsgálja annak támogathatóságát, ami szinte minden esetben azzal jár, hogy további információt kér be a kérelmező államtól (lásd: 1. keretes szöveg). Ez a szakasz az arra vonatkozó elvi döntéssel zárul, hogy nyújtsanak-e támogatást vagy sem.

1. keretes szöveg

A szükséges információ eljuttatása a Bizottság számára

Esetről esetre jelentősen eltér, hogy meddig tart, míg a Bizottság elemzi a kérelmet, illetve kiegészítő információt kér be. Egy 2005-ös árvíz esetében már közvetlenül a katasztrófa bekövetkezése után, a hivatalos kérelem benyújtása előtt rengeteg információt küldtek, különösen elektronikus adatokat. Ennek eredményeképpen a Bizottság már 1,6 hónappal azelőtt kért kiegészítő információt, hogy a kérelem beérkezett volna, és az értékelési idő az átlagosnál rövidebb lett. Egy 2003-as erdőtűz esetében a hatóságok már másnap elküldték a Bizottságnak a megkért információt. Ennek köszönhetően a teljes értékelési idő mindössze 1,5 hónap lett. A másik szélsőség egy 2003-as eset, amikor az értékelés 12,5 hónapot vett igénybe. Ezt az okozta, hogy a nemzeti hatóságok óriási, de hiányos csomagot küldtek alátámasztó dokumentációként, nemzeti nyelven.

14. A Számvevőszék megvizsgálta, mi a véleményük a kérelmezőknek az értékelési szakasz időtartamáról (lásd: 4. táblázat). A felmérés adatai szerint a sikeres kérelmezők több mint fele és a sikertelen kérelmezők kétharmada indokoltnak találta a Bizottság által a kérelmük értékelésére fordított időt. Sikeres kérelmezők azok, akiknek a kérelmét elfogadták, sikertelen kérelmezők pedig azok, akiknek a kérelmét elutasították.

4. táblázat

A kérelmezők hány százaléka találja az értékelési szakasz hosszúságát indokoltnak, túlzottnak, és hányan vannak más véleményen

Az értékelési szakasz időtartamára vonatkozó vélemény	Kérelmezők	
	Sikeres	Sikertelen
Indokolt	50 %	67 %
Túl hosszú	39 %	11 %
Más vélemény	11 %	11 %
Nem válaszolt	0 %	11 %
Összesen	100 %	100 %

Forrás: A Számvevőszék által a kérelmezőktől szerzett felmérési adatok.

15. Az 5. táblázat ezen túlmenően bemutatja, hogy a kérelmezők átlagosan az értékelési szakasz milyen időtartamát tartják indokoltnak, valamint hogy a kérelmezők átlagosan milyen időtartamot tartanak túl hosszúnak. Érdekes módon a sikertelen kérelmezők „türelmesebbnék” bizonyultak a sikeres kérelmezők-nél. Érdemes megjegyezni, hogy mindössze egy sikertelen kérelmező tartotta a Bizottság által az értékelésre fordított időt „túl hosszúnak”.

5. táblázat

A kérelem sikere, az értékelési szakasz időtartama és a kérelmezők véleménye közötti összefüggés

Elfogadott kérelmek		Elutasított kérelmek	
Az értékelésre fordított időt indokoltnak tartó kérelmezők által átlagosan megadott idő	Az értékelésre fordított időt túl hosszúnak tartó kérelmezők által átlagosan megadott idő	Az értékelésre fordított időt indokoltnak tartó kérelmezők által átlagosan megadott idő	Az értékelésre fordított időt túl hosszúnak tartó kérelmezők által átlagosan megadott idő
101 nap	171 nap	129 nap	181 nap

Forrás: A Számvevőszék által a kérelmezőktől szerzett felmérési adatok.

Átlagosan több mint két hónapot vesz igénybe, hogy az EU költségvetésében elérhetővé tegyék a pénzügyi forrásokat

16. A Bizottság elvi döntését követően megkezdődik a költségvetési szakasz. Az EUSZA-ra vonatkozó költségvetési tétel csak egy *pro memoria* bejegyzés. A Bizottság „költségvetési kérelmet” készít és nyújt be a költségvetési hatóságnak (a Tanácsnak és a Parlamentnek). Ez a költségvetés-módosítási eljárás átlagosan több mint két hónapot vesz igénybe, sőt szabadságolási időszakok alatt négy hónapig is elhúzódhat (lásd: 2. keretes szöveg).

2. keretes szöveg

A költségvetés-módosítási eljárás

2005-ben két árvíz utáni kérelem esetében az elvi döntést 2005 decemberében hozták, de a költségvetési módosítást csak 2006 áprilisában, négy hónappal később hagyták jóvá. Egy 2004-es árvízkerelmi esetben az elvi döntést 2005 júniusában hozták meg, a költségvetési módosítást viszont csak 2005 szeptemberében, három hónappal később hagyták jóvá.

Átlagosan három hónapba telik, míg minden dokumentumot aláírnak

17. Miután a költségvetésben rendelkezésre bocsátják a szükséges pénzügyi forrásokat, a Bizottság támogatási határozatot hoz, és megállapodást köt a kérelmezővel. Ez a megállapodás határozza meg az Alap által finanszírozandó tevékenységek típusát és helyét. Amint a 3. táblázat mutatja, ez a szakasz három hónapig tart. Hét esetben azonban rendellenes késedelem volt tapasztalható, mert a kérelmezők késve nyújtották be a kért dokumentumokat, alkalmasint akár olyan egyszerű adatot is, mint a

kifizetéshez szükséges bankszámlaszám. Késedelmet okozhat az is, hogy milyen módon küldik meg a dokumentumokat a Bizottságnak. Néhány kérelmező például azt tapasztalta, hogy rövidebb ideig tartott volna közvetlen postai küldeményként feladnia az aláírt támogatási megállapodást, mint ugyanazt diplomáciai postával eljuttatnia országa állandó képviselőjére, majd onnan továbbítani a Bizottságnak.

18. A költségvetési szakasz átlagos időtartama és a támogatási határozati szakasz átlagos időtartama együtt a katasztrófától az Alapból való támogatás megszerzéséig átlagban eltelt idő csaknem felét teszi ki. Ennélfogva a pénzügyi források rendelkezésre bocsátása és valamennyi dokumentum aláírása épp annyi időt vesz igénybe, mint egy kérelem értékelése.

A kifizetés átlagosan csaknem egy hónapot vesz igénybe

19. Amint a 3. táblázat mutatja, a kifizetési szakasz átlagos időtartama 24 nap. Miután mindkét fél aláírta a megállapodást, maga a kifizetés rendszerint egy hónapnál kevesebbet vesz igénybe, de tovább is eltarthat. Ez a helyzet akkor, ha az aláírt megállapodás csak a költségvetési év elején érkezik be a Bizottsághoz. Ekkor – az év végi és év eleji számviteli eljárások miatt – a kifizetést legkorábban márciusban teljesítik.

Milyen tényezőkkel magyarázható az Alapból való támogatás megszerzéséhez szükséges idő szórása?

20. Ez a jelentés eddig az Alapból való támogatás megszerzéséhez vezető eljárás öt szakaszának átlagos időtartamát ismertette. E körül az átlagos időtartam körül nagy szóródás volt tapasztalható. A Számvevőszék megkísérelte meghatározni, hogy milyen tényezőknek tudható be ez a szórás. A Számvevőszék ezért megvizsgálta, hogy a szórás milyen mértékben magyarázható a katasztrófa kategóriája, a katasztrófa típusa, illetve az, hogy az mely országban következett be. A katasztrófák három kategóriáját különböztették meg: súlyos, szomszédos és regionális katasztrófák. Típusuk szerint a katasztrófákat a következőképp sorolták be: árvíz, erdőtűz, vihar, földrengés, olajszennyezés, kedvezőtlen időjárás, vulkánkitörés és robbanás. Nem derült fény jelentős összefüggésre a katasztrófa kategóriája és az Alapból való támogatás megszerzéséhez szükséges időtartama között. Ugyanaz érvényes a katasztrófa típusára és a katasztrófa bekövetkezésének országára.

21. Az Alapból való támogatás megszerzéséhez szükséges idő szórásának elemzésére a 6. táblázat mutat be példát. A táblázat a katasztrófa típusa és a kérelmezési szakasz időtartama közötti kapcsolatot szemlélteti. Mint látható, a katasztrófa típusa nem befolyásolja döntően, hogy mennyire ingadozik a kérelmezőnek az ügy Bizottsághoz történő benyújtásához szükséges időtartama.

6. táblázat

A kérelmezési szakasz időtartama katasztrófátípusok szerint

A katasztrófa típusa	A kérelmek száma	Napok átlagos száma	Napok minimális száma	Napok maximális száma	Standard eltérés
Árvíz	19	67	12	106	17
Erdőtűz	11	58	24	70	17
Vihar	5	64	61	67	2
Földrengés	2	72	70	74	2
Olajszennyezés	1	55	55	55	0
Kedvezőtlen időjárás	1	79	79	79	0
Vulkánkitörés	1	79	79	79	0
Robbanás	1	68	68	68	0
Katasztrófa összesen	41	66	12	106	15

Forrás: A Regionális Politikai Főigazgatóság kérelmekre vonatkozó nyilvántartása.

22. A Számvevőszék elemzése arra mutat, hogy a források mozgósításához szükséges idő főként a következőktől függ:

- az alkalmazandó igazgatási szabályok;
- a Bizottság gyorsasága, beleértve a fordítás szükségességét;
- a nemzeti hatóságok válaszainak gyorsasága;
- a kérelmező által nyújtott tájékoztatás milyensége.

A ténylegesen igénybe vett idő alapján tekinthető-e úgy, hogy az Alap gyors választ adott a kérelmezőknek?

23. Kísérletet tettünk arra, hogy az Alap gyorsaságát hasonló alapokkal vagy tevékenységekkel összehasonlítva értékeljük.

Különféle egyéb alapokat és tevékenységeket vizsgáltunk meg. Megállapítottuk, hogy leghasonlóbb tevékenységet a Bizottság Humanitárius Segélyek Főigazgatóságának (ECHO) gyorssegélyalapja folytat. A két alap között fennálló párhuzamok azonban nem elégségesek ahhoz, hogy hasonlósága okán az utóbbi alap mérceként szolgálhasson a Szolidaritási Alap gyorsaságának értékelésénél. A gyorssegélyalapra külön szabályozási és eljárási keretrendszer vonatkozik annak érdekében, hogy az azonnali segílyt tudjon nyújtani (pl. az értékelési szakasz rövidebb egy hétnél, a költségvetésben pedig külön tétel van rögzítve). Az Alap nem rendelkezik ehhez fogható szabályozási keretrendszerrel.

24. Az adatok elemzése során azonban a Számvevőszék megállapította, hogy az első négy kérelmet a katasztrófa bekövetkezésétől számított 100 és 150 nap közötti időszakban fizették ki, átlagosan 131 napon belül. A Bizottság az első négy kérelemmel még azelőtt kezdett el foglalkozni, hogy az Alap teljes mértékben felállt volna. E négy kérelem feldolgozási idejét összehasonlítási alapként lehet venni a későbbi kérelmek feldolgozási idejének megítélésénél. Ha egy 2003-ban vagy később – tehát az Alap teljes beindulása után – beérkezett kérelem feldolgozási ideje, vagyis a katasztrófa bekövetkeztétől az Alapból való támogatás megszerzéséig eltelt idő meghaladja a 150 napot, az hosszú időtartamnak tekinthető. Az első négy kérelem után következő 19 sikeres kérelem átlagos feldolgozási ideje 415 nap volt, vagyis meghaladta a fent meghatározott teljesítményértékelési mutatót. A Számvevőszék ezért úgy tekinti, hogy az Alap által a 2002 utáni években nyújtott támogatás nem volt gyors. Az Alap sokkal gyorsabban kezelte az első négy kérelmet, mint a későbbieket.

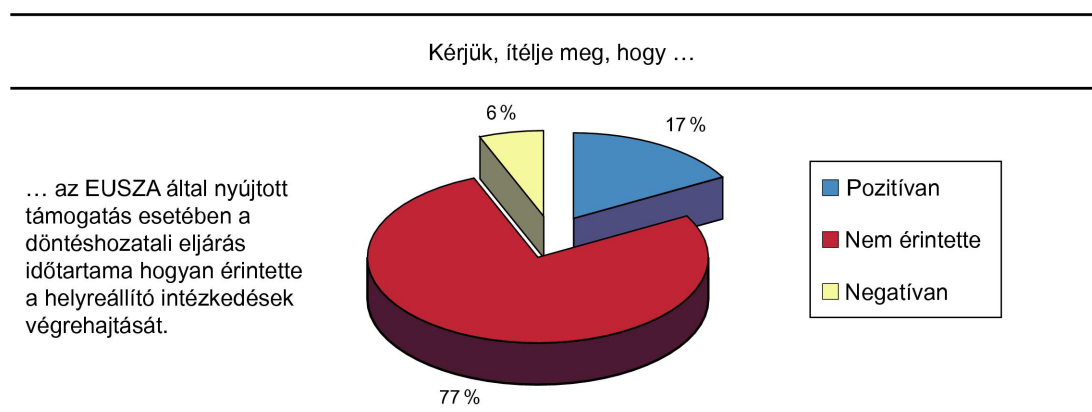
25. A teljesítményértékelési mutatóként felhasznált négy eset ötleteket adhat, hogyan lehet felgyorsítani a munkafolyamatot a későbbiekben. Ebben a négy esetben:

- az értékelés átlagosan mindössze kilenc napig tartott, mivel a Bizottsághoz már az előzetes szakaszokban (a hivatalos kérelmet megelőzően) jelentős dokumentációt juttattak el;
- a költségvetési szakasz átlagosan mindössze nyolc napig tartott, mivel a Bizottság rögtön az elvi döntés meghozatalának napján elküldte javaslatát a Parlamentnek;
- a támogatási határozat szakaszában jelentős időmegtakarítást értek el azzal, hogy a két szerződő fél egy napon írta alá a megállapodást.

26. A Számvevőszék megvizsgálta, hogy a kérelmezők vélekedése szerint az eljárás időtartama befolyásolta-e helyreállító intézkedések végrehajtását. A felmérésből az derült ki, hogy a kérelmezők nagy többségének megítélése szerint az eljárás időtartama nem befolyásolta a helyreállító intézkedések végrehajtását. Ezt a véleményt valószínűleg az magyarázza, hogy az Alap révén rendszerint a katasztrófa okozta költségeknek csak egy kis részét térítik meg (lásd: 1. ábra).

1. ábra

Felmérési eredmény: Hogyan vélekedtek a kedvezményezett államokban az Alapnak a helyreállító intézkedések végrehajtására gyakorolt hatásáról?

Hatékonyság

7. táblázat

Az Alap éves igazgatási költségei és munkaterhelése

	2002	2003	2004	2005	2006
A Regionális Politikai Főigazgatóság éves igazgatási költségei (millió EUR)	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19
Kérelmek száma	4	10	11	12	4
Odaítélt támogatás (millió EUR)	728	107	20	205	24

Forrás: Számvevőszéki költségbecslés, illetve Regionális Politikai Főigazgatóság.

27. Az Alaptól megkövetelik, hogy hatékony legyen. A rendelet kimondja, hogy „az igazgatási eljárásokat megfelelően át kell alakítani, és a lehető legkisebb mértékűre kell csökkenteni”, de ezt nem határozza meg pontosabban ⁽¹⁾.

28. A Számvevőszék felülvizsgálta azokat az eljárásokat, amelyeknek a támogatással kapcsolatos pályáztatás, szerződéskötés, végrehajtás, jelentéstétel és ellenőrzés tekintetében a kedvezményezett államoknak eleget kell tenniük. A Számvevőszék megállapította, hogy az EUSZA esetében a kedvezményezett államok számára könnyebb betartani az előírásokat, mint más uniós alapok esetében. Ezért állítható, hogy az igazgatási eljárások csökkentésének mértéke már biztosítja, hogy az eljárások hatékonyak a kedvezményezett államok számára.

29. A Számvevőszék felülvizsgálta a Bizottságnál folyó igazgatási eljárásokat annak értékelése céljából, hogy ezeket a legkisebb mértékűre csökkentették-e. A Számvevőszék megállapította, hogy a jelenlegi szabályozási rendszer mellett (vagyis hogy az Alap szolidaritási, nem pedig gyorssegélyalap) az igazgatási eljárás mind az öt szakasza szükséges, és egyiket sem lehetne kihagyni.

30. A Bizottság ugyan nem rendelkezik olyan elszámolási rendszerrel, amely adatokkal szolgálna az Alap költségeinek kiszámításához, de az Alap kezelésének átlagos közvetlen költsége kb. a támogatási összeg 0,06 %-ára (tehát 0,1 %-ánál kevesebbre) becsülhető, amint az a 7. táblázatból is kitűnik. Az Alap 2002-es létrehozása óta két fő látja el állandó jelleggel az Alap szolgáztatásainak kezelésével kapcsolatos feladatokat. E két fő a kérelmek elindításától kezdve a támogatás lezárásáig kíséri végig az eljárást.

31. Hogy mégis megpróbáljuk kiszámítani az Alap Bizottság általi kezelésének teljes költségét, további információt kértünk a humán erőforrásokkal, illetve az ellenőrzéssel foglalkozó igazgatóságoktól a következőkről: az e feladathoz rendelt egyéb alkalmazottak, a kiküldetések gyakorisága és költsége operatív és ellenőrzési egységenként, illetve az igazgatás, a figyelemmel kísérés és a helyszíni ellenőrzés egyéb költségei. Az így nyert információ kevésnek bizonyult. Ezért, hogy az értékeléshez mégis ki lehessen dolgozni valamilyen teljesítményértékelési mutatót, a Számvevőszék valamennyi fenti költségre egy éves szinten becsült értéket számított ki. Így évi átlagos összegként 170 000 EUR-t kapott. A 7. táblázatban látható, hogy az igazgatási költségek a kezelt összeghez képest minimálisak. Viszonyításként: 2002-ben, amikor csak négy esetet kellett kezelni, az igazgatási költségek a támogatási összeg mindössze 0,02 %-ának feleltek meg. A Számvevőszék megállapításai azt jelzik, hogy a Bizottság hatékonyan kezeli az Alapot.

Rugalmasság

32. Ennek az elemzésnek az összefüggésében a rugalmasságot úgy határozzuk meg, hogy mennyire könnyű a rendszert kiigazítani más alkalmazásokban vagy környezetekben való felhasználás céljából, mint amelyekre kifejezetten kialakították. Mivel az Alapot a súlyos katasztrófákra alakították ki, rugalmassága ezért a regionális katasztrófákkal kapcsolatos kérelmekre való reagálása során mutatkozhat meg.

33. Az Alapnak képessé kell tennie a Közösséget arra, hogy rugalmasan válaszoljon a vészhelyzetekre, de a kivételes eseteket a legszigorúbban kell kezelni ⁽²⁾. Az Alap rugalmassága nem sértheti az egyenlő bánásmód elvét.

Hogyan kezeli az Alap a regionális katasztrófákat?

34. A Számvevőszék felülvizsgálta a regionális és a súlyos katasztrófák kezelését. Az elemzés abból a szempontból összpontosított a „rugalmasságra”, hogy a kérelmeket az egyenlő bánásmód elvének megfelelően kezelik-e, vagyis méltányosan értékeli-e a kérelmezők által benyújtott kérelmeket, illetve a Bizottság következetes és egységes kritériumokat alkalmaz-e a kérelmek jóváhagyásánál és elutasításánál.

35. A 18 elutasított kérelemből ⁽³⁾ 15 (83 %) regionális katasztrófához kapcsolódott. Azt, hogy ilyen sok az elutasítás, az okozza, hogy a regionális katasztrófa meghatározása nem elég

⁽¹⁾ A 2012/2002/EK rendelet (8) preambulumbekzdése.

⁽²⁾ A 2012/2002/EK rendelet 2. cikkének (2) bekezdése.

⁽³⁾ Beleértve két visszavont kérelmet.

egyértelmű, és ezekről a kérelmekről nehezebb megítélni, hogy támogathatóak-e az Alapból. Minden egyes Bizottság általi elutasítást több tényezővel indokoltak. Az elutasítás okaként a Bizottság főként a következőket jelölte meg:

- a) a kérelmet későn nyújtották be, és/vagy az hiányos volt;
- b) a kérelemben leírt kár nem sújtotta a lakosság jelentős részét és nem minősült regionális katasztrófának;
- c) a tagállamok helytelen tájékoztatást adtak a katasztrófa időpontjáról.

36. A Számvevőszék nem állítja, hogy az elutasított kérelmeket el kellett volna fogadni, ám megjegyzi, hogy két esetben nem egyértelműek az alkalmazott kritériumok, illetve a tagállam számára benyújtott igazolás (lásd: 3. keretes szöveg). Egy esetben a támogathatósági feltételeket a kár sújtotta lakosság nagyságát illetően nem úgy alkalmazták, mint más hasonló esetekben.

3. keretes szöveg

Támogathatósági kritériumok regionális katasztrófák esetében

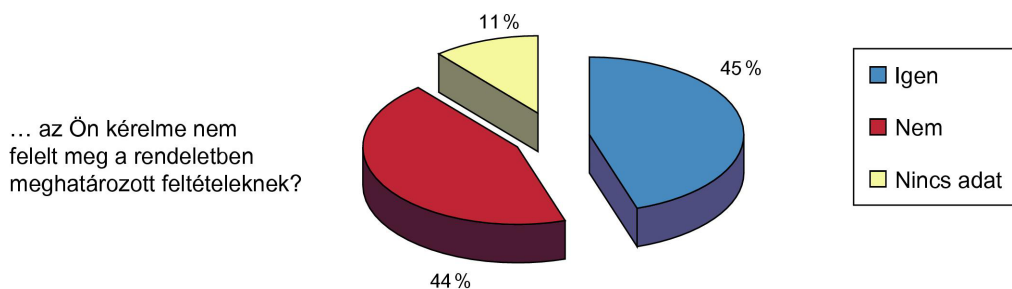
Egy 2005-ben elutasított erdőtűzkérelmek kapcsán a Bizottság egyik érve az volt, hogy a kár nem sújtotta a lakosság jelentős részét (lásd a 2. bekezdésben szereplő feltételeket), 2003-ban, egy hasonló eset elutasításakor viszont nem vetette be ugyanezt az érvet. Sőt, 2002–2003. évi éves EUSZA-jelentésében maga a Bizottság fejtette ki, hogy az adott esetben ez a feltétel miért nem volt alkalmazható, jóllehet az említett feltételnek egyik elutasított erdőtűzzel kapcsolatos kérelem tekintetében sem volt különösebb értelme.

A Bizottság egyik érve egy 2004-es árvízzel kapcsolatos eset elutasítása mellett az volt, hogy nem került sor a közösségi polgári védelmi mechanizmus aktiválására, ami az árvíz korlátozott jellegére utal. A rendelet azonban nem írja elő, hogy e mechanizmust kötelezően aktiválni kellene. Ezt az esetet összehasonlítottuk egy másik esettel, egy 2005-ös árvízzel, amikor a Bizottság szintén megemlítette a polgári védelmi mechanizmust, de ebben az esetben kijelentette, hogy ennek a tényezőnek nincs jelentősége.

2. ábra

A kérelmezők véleménye a Bizottság általi elutasítás indokairól

Egyetért a Bizottság levelében kinyilvánított véleménnyel, miszerint ...

37. A Számvevőszék megvizsgálta, hogy a bármely katasztrófakategóriába tartozó, elutasított kérelmezők elfogadhatónak találták-e a Bizottság elutasítási indokait. Ez mutatóként szolgálhat arról, hogy a támogathatósági szabályok ellentmondásmentesek és jól érthetőek-e. A felmérés eredménye szerint a kérelmezők 45 %-a el tudta fogadni a kérelem elutasítása melletti bizottsági érveket, amint a 2. ábra mutatja. Azoknak az

elutasított kérelmezőknek, akik nem tudták elfogadni a Bizottság érveit, a következők voltak az indokaik:

- a) az érintett térségek számára lehetetlen, hogy a Bizottság által kért adatokat a kért mértékű pontossággal és az előírt igen rövid időn belül biztosítsák – éppen vészhelyzetben, amikor az azonnali szükségletek kapnak elsőbbséget;

- b) időnként nehéz kizárólag gazdasági szempontból számszerűsíteni a kár lakosságra gyakorolt hatását; a kis vidéki közösségekben például a kár nemcsak az ingatlanokat sújtja, hanem az életmódot és az általános életkörülményeket is. Felmerült ugyanakkor az is, hogy ilyenkor apróbb események összeadódása nagyobb problémához vezethet;
- c) a hatóságok egyes esetekben úgy vélik, hogy a Bizottság hasonló régebbi esetekben elfogadta a kérelmet és finanszírozta az intézkedéseket.

38. Az említett nézetek azt jelzik, hogy a kérelmezők problémásnak találják a kérelem elkészítéséhez rendelkezésükre álló időt, a kár értékelését a nehezen számszerűsíthető összetevőket illetően, valamint a kérelem értékelése során alkalmazott bizottsági kritériumokat. Ez az utolsó kritikus elem jelezheti azt is, hogy egyes esetekben a kérelmezők esetleg aggályosnak találják a bánásmód méltányosságát.

Eshet-e csorba a regionális katasztrófák esetében adott támogatások kezelésének méltányosságán a támogatás kiszámításának elve miatt?

39. A Bizottság által használt módszer szerint ⁽¹⁾ valamennyi regionális katasztrófa után a teljes közvetlen kár azonos százalékarányát fizetik ki, amely a teljes közvetlen kár 2,5 %-ának megfelelő átalány, tehát nem veszik figyelembe a kérelmező állam vagy régió „fejlettségét”. Ezzel szemben súlyos katasztrófák esetén a támogatás kiszámításánál a kérelmező bruttó nemzeti jövedelmét veszik alapul, ami az országok eltérő fejlettségét is figyelembe vevő méltányos bánásmódot tesz lehetővé.

40. Inkább szabály, mintsem kivétel, hogy az Alapot a „kivételes kritérium” (a regionális) alapján veszik igénybe (a katasztrófák 58 %-a regionális katasztrófa volt), márpedig rendkívüli regionális katasztrófa esetén a kritériumoknak a kérelem sikeréhez vezető – és a lehető legszigorúbban vizsgálandó – betartása rendkívül nehéz. Így a regionális katasztrófákkal kapcsolatos kérelmek 83 %-át hosszabb értékelési időszak után elutasították. Az elutasítást nem a források rendelkezésre állásának hiánya indokolta, mivel az Alap a 2002. októberi megalapításától 2006 végéig alig több mint egyévi költségvetésének megfelelő támogatást nyújtott.

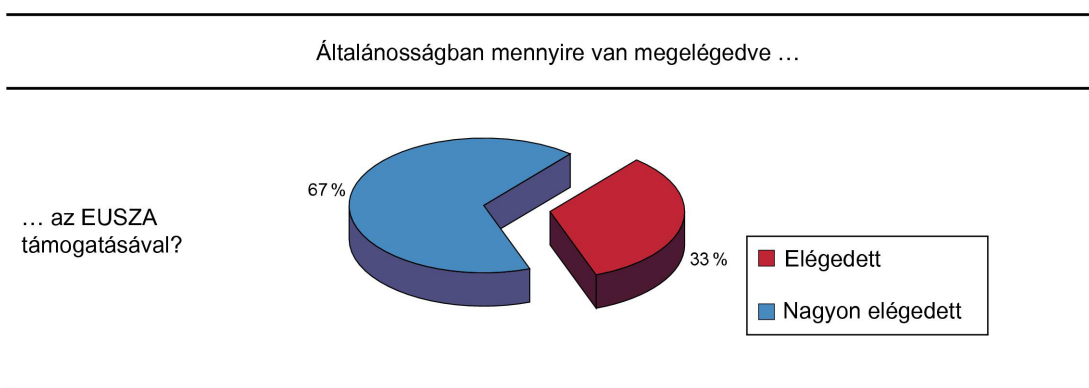
Elégedettek-e a kérelmezők az Alappal?

41. Valamennyi, a felmérésre választ adó kérelmező elégedett volt az Alappal. Az Alapot a szolidaritás jeleként érzékelik, s ez kedvező hatással van a közvéleményre, különösen az új tagállamokban. A felmérésre adott válaszok szerint (lásd: 3. ábra) az elégedettség fő okai a következők:

- tekintettel a katasztrófák nagyságára, az Alap hozzájárulása érezte az érintett régiók lakosságával, hogy az EU szolidáris velük;
- a támogatás segítette enyhíteni a katasztrófákkal járó hatalmas költségeket (másodlagos sürgősségi tevékenységek meghosszabbítása, az eljárás felgyorsítása stb.);
- a támogatás csökkentette az állami költségvetésekre nehezedő terhet, habár ez a katasztrófa méretéhez képest nem mindig lehetett jelentős;
- a tagjelölt országok esetében a hozzájárulás pozitívan hatott a közvéleménynek az uniós csatlakozáshoz való hozzáállására.

3. ábra

Az EUSZA-val való elégedettség mértéke

⁽¹⁾ A Bizottság éves jelentése az Európai Unió Szolidaritási Alapjáról, 2002–2003, 24. o.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

42. Az Alap 2002 és 2006 közötti működésének számvevőszéki vizsgálata azt mutatja, hogy az Alap nem reagál gyorsan. A kérelmezőknek átlagosan 12 hónapot kellett várniuk a katasztrófa után arra, hogy a támogatás megérkezzék. A késedelmek nincsenek összefüggésben sem a katasztrófa kategóriájával vagy jellegével, sem azzal, hogy honnan érkezett be a kérelem. A források mozgósításához szükséges idő főként az alkalmazott igazgatási szabályok mértékén, a Bizottság gyorsaságán, a nemzeti hatóságok által adott válaszok gyorsaságán és a kérelmező által a konkrét esetben nyújtott információ milyenségén múlik (lásd: 10–26. bekezdés).

43. A Bizottságnál az Alapot kezelő személyzet a jelenlegi létszámán hatékonynak bizonyult. Az Alap kezelésének összköltségéről is az volt megállapítható, hogy az a nyújtott támogatáshoz viszonyítva nagyon alacsony (lásd: 27–31. bekezdés).

44. Nincs olyan eset, amelyben az Alap a támogatási kérelmek kezelését illetően rugalmatlannak bizonyult volna. A kérelmek elutasításának megkérdőjelezése nélkül megállapítható, hogy néhány esetben nem eléggé világos a regionális katasztrófák esetén beadott kérelmek elutasításának indoklása. Az a módszer, amelyet a regionális katasztrófák esetében elfogadott kérelmek támogatási összegének kiszámításánál alkalmaznak, nem veszi

figyelembe az érintett államok fejlettségét, ami esetleg sérti a méltányosság elvét (lásd: 32–40. bekezdés).

45. Megjegyzendő végül, hogy a felvetett kérdések ellenére a felmérésre válaszoló valamennyi kérelmező meg van elégedve az Alap működésével. Elmondható tehát, hogy az Alap teljesítette alapvető célkitűzését, és szolidaritást tanúsított a katasztrófa-helyzetbe került tagállamokkal (lásd: 41. bekezdés).

46. A támogatás kifizetésének meggyorsítása érdekében a Bizottság 2008 végéig vezessen be eljárásokat annak biztosítására, hogy a kérelmező állam mielőbb kapjon részletes útmutatást a kérelemmel kapcsolatos követelményekről, lehetőleg már egy héten belül azt követően, hogy az érintett állam vagy régió értesítette a Bizottságot arról, hogy az Alaphoz fog folyamodni támogatásért.

47. A Bizottság ezenkívül létesítsen közvetlen kapcsolatot a tagállamnak vagy csatlakozni kívánó államnak a kérelem elkészítéséért felelős szervével, hogy figyelmeztethesse azt a beérkező kérelmekben visszatérően előforduló hiányosságokra, illetve annak fontosságára, hogy a kérelmet és a Bizottság által kért bármely egyéb dokumentumot – beleértve a végleges megállapodást is – haladéktalanul visszaküldjék.

Ezt a jelentést a Számvevőszék 2008. március 13-i ülésén, Luxembourgban fogadta el.

a Számvevőszék nevében

Vitor Manuel DA SILVA CALDEIRA
elnök

MELLÉKLET

**AZ EU SZOLIDARITÁSI ALAPJÁHOZ INTÉZETT KÉRELMEK 2002 ÓTA (UTOLSÓ FRISSÍTÉS:
2007.12.31./REGIONÁLIS POLITIKAI FŐIGAZGATÓSÁG)**

Év	Ország		A katasztrófa jellege	Kár (millió EUR)	Kategória	Odaítélt támogatás (millió EUR)	Az EUSF támoga- tás beérkezése nemzeti szinten ⁽¹⁾
2002	1	AT	árvíz	2 900,0	súlyos	134,0	2002.12.27.
	2	CZ	árvíz	2 300,0	súlyos	129,0	2003.1.13.
	3	FR	árvíz (Le Gard)	835,0	regionális	21,0	2002.12.27.
	4	DE	árvíz	9 100,0	súlyos	444,0	2002.12.29.
Összes támogatás (2002)						728,0	
2003	1	ES	olajszennyezés (Prestige)	436,0	regionális	8,6	2004.3.29.
	2	IT	földrengés (Molise/Apulia)	1 558,0	regionális	30,8	2004.3.11.
	3	IT	vulkánkitörés (Etna)	849,0	regionális	16,8	2004.3.11.
	4	IT	árvíz (Észak-Olaszország)	1 900,0	regionális	elutasítva	n. a.
	5	EL	kedvezőtlen téli időjárás	n. a.	súlyos	elutasítva	n. a.
	6	PT	erdőtűzek	1 227,9	súlyos	48,5	2003.12.2.
	7	FR	erdőtűzek (Dél-Franciaország)	531,1	regionális	elutasítva	n. a.
	8	ES	erdőtűzek (portugál határvi- dék)	53,2	szomszédos ország	1,3	2004.9.6. (kifizé- tés időpontja)
	9	MT	árvíz	30,2	súlyos	1,0	2004.11.12. (kifi- zetés időpontja)
	10	IT	árvíz (Friuli – Venezia Giulia)	525,1	regionális	elutasítva	n. a.
Összes támogatás (2003)						107,0	
2004	1	FR	árvíz (Rhône-delta)	785,0	regionális	19,6	2004.7.7.
	2	ES	árvíz (Málaga)	72,9	regionális	elutasítva	n. a.
	3–9	ES	erdőtűzek (7 kérelem)	479,8	regionális	mind a 7 kérelem elutasítva	n. a.
	10	SK	árvíz	29,1	regionális	elutasítva	n. a.
	11	SI	földrengés	12,5	regionális	visszavonva	n. a.
Összes támogatás (2004)						19,6	

2005	1	SK	vihar (Tátra)	202,7	súlyos	5,7	2005.11.7.
	2	IT	árvíz (Szardínia)	223,0	regionális	elutasítva	n. a.
	3	EE	vihar	47,9	súlyos	1,3	n. a.
	4	LV	vihar	192,6	súlyos	9,5	n. a.
	5	SE	vihar	2 297,3	súlyos	81,7	2006.4.18.
	6	LT	vihar	15,2	szomszédos ország	0,4	2006.4.12.
	7	EL	Evrosz, árvíz	1 35,0	regionális	elutasítva	n. a.
	8	RO	tavaszi árvíz	489,5	súlyos	18,8	2006.8.17.
	9	BG	tavaszi árvíz	222,3	súlyos	9,7	2006.7.7.
	10	BG	nyári árvíz	237,4	súlyos	10,6	2006.7.7.
	11	RO	nyári árvíz	1 049,7	súlyos	52,4	2006.8.17.
	12	AT	árvíz (Tirol/Vorarlberg)	591,9	regionális	14,8	2006.10.24.
Összes támogatás (2005)						204,9	
2006	1	UK	robbanás	730,0	(regionális)	visszavonva	n. a.
	2	EL	árvíz	372,3	regionális	9,3	2007.12.17.
	3	HU	árvíz	519,1	súlyos	15,1	2007.10.19.
	4	ES	erdőtüzek	91,0	regionális	elutasítva	n. a.
Összes támogatás (2006)						24,4	
A 2002 óta nyújtott támogatás főösszege						1 083,9 millió EUR ⁽²⁾	

(¹) Az EUSF-támogatást annak a kedvezményezett országba való beérkezése után egy éven belül fel kell használni. Az egyéves időszak lejártá után legkésőbb hat hónappal a kedvezményezett országnak érvényességi nyilatkozat kíséretében végrehajtási beszámolót kell benyújtania.

(²) Beleértve olyan összegeket, amelyek 2005-ös kérelmek alapján 2006-ban kerülnek kifizetésre.

A BIZOTTSÁG VÁLASZAI

ÖSSZEFOGLALÓ

III. A gyorsaság, amellyel a pénzügyi eszközök a kedvezményezettek számára hozzáférhetővé válnak, egyes következménye az Európai Unió Szolidaritási Alapjáról (EUSZA) szóló rendeletben meghatározott eljárásnak, ami azt jelenti, hogy a gyakorlatban ez nem olyan eszköz, amely gyors választást biztosít, hanem amely a nemzeti hatóságoknál már felmerült kiadásokat refinanszírozza.

IV. A Bizottság egyetért azzal, hogy meglehetősen nehéz helyesen alkalmazni a „regionális katasztrófa” fogalmát (szemben a „súlyos katasztrófa” fogalmával). Ez a jogalkotó szándéka szerint van így, aki a rendelet 2. cikkében megköveteli a Bizottságtól, hogy a regionális katasztrófákkal kapcsolatos bármely kérelmet „a legszigorúbban vizsgálja meg”.

V. A Szolidaritási Alap segítette enyhíteni a katasztrófák által sújtott államokra nehezedő pénzügyi terhet, és előnyösen járult hozzá az Unióról a polgároknak kialakult képhez, mivel különösen nehéz helyzetekben gondoskodott segítségről és kiegészítő forrásokról.

VI. A Bizottság egyetért a Számvevőszék ajánásaival. A rendelet elfogadását követően hamarosan kérelemnyomtatványt és a kérelem összeállításához részletes útmutatást dolgozott ki (mindkettő hozzáférhető az InfoRegio weboldalon). Igyekszik továbbá közvetlen kapcsolatba lépni a kérelmet összeállító szervvel, amennyiben a kérelmező állam ezzel egyetért, továbbá ki kívánja bővíteni az útmutatást annak érdekében, hogy figyelmeztesse a kérelmező szerveket a késedelmek esetleges okaira.

ÉSZREVÉTELEK

10–13. A Számvevőszék által azonosított öt szakasz némelyike néha átfedi egymást. Például a kérelemből első benyújtáskor gyakran hiányoznak elengedhetetlenül fontos információk, és a Bizottság nem tudja befejezni az értékelést, amíg ezek meg nem érkeznek.

A 2005-ben érkezett kérelmek (ebben az évben érkezett a legtöbb kérelem a Számvevőszék által értékelt időszakban) az átlagos időtartam, mire a Bizottsághoz megérkezett a hiányzó információ, 93 nap volt.

Azokban az esetekben, ahol a kérelmet a rendelet által meghatározott tízhetes határidőt követően nyújtották be, a Bizottság elutasította a kérelmeket.

16. A Bizottság költségvetés-módosítás előzetes tervezete útján kér kiegészítő előirányzatokat, amelyekről a költségvetési hatóság két ága (a Tanács és a Parlament) dönt ⁽¹⁾.

24–25. A 2002-ben az EUSZA-hoz benyújtott első négy kérelmet elkülönítetten kell értékelni, és nem lehet mérvadó viszonyítási alapként felhasználni, mivel elbírálásukra rendkívül szokatlan körülmények között került sor. A hiánytalan kérelmek a Bizottság által használt munkanyelveken készültek, és nagyon hamar beérkeztek – elbírálásuk még azelőtt megtörtént, hogy a rendelet fejlesztése befejeződött volna, és a belső eljárásokat kialakították volna. Mivel a rendelet támogathatósági szabályait ezen első katasztrófák kapcsán alakították ki, az értékelési

időszak rendkívül rövid volt. A kiemelkedően magas, 728 millió EUR-s teljes támogatási összeg miatt – amelynél azóta sem állapítottak meg magasabbat – külön költségvetési módosításra került sor a költségvetési eljárás során. A tény, miszerint a végrehajtási megállapodásokat európai tanácsi (a koppenhágai) találkozó alkalmával írták alá, szintén az erőteljes politikai akaratot, valamint ezen első esetek kivételes természetét támasztja alá.

A jelenlegi EUSZA-rendelet nem gyorsreagálási, hanem olyan sürgősségi kiadásokat refinanszírozó eszközről rendelkezik, amelyek már a nemzeti hatóságoknál felmerültek.

36. A Bizottság véleménye szerint a rendeletben meghatározott feltételeket a lehető legmegfelelőbben alkalmazták (lásd a 3. keretes szöveg részletes megjegyzéseit). Mindazonáltal a regionális katasztrófa rendeletben található fogalommeghatározása meglehetősen homályos, és nehéz a sikeres pályázat feltételeinek megfelelni. A tagállamok és a Bizottság sok időt és energiát fektet olyan kérelmek előkészítésébe, illetve elbírálásába, amelyek kisebb regionális katasztrófákra vonatkoznak, és amelyek általában elutasításra kerülnek.

Az idézett valamennyi esetben, amikor a Bizottság javasolta az EUSZA mobilizálását, azt a Tanács és a Parlament jóvá is hagyta.

3. keretes szöveg. A 2005. évi „erdőtűz” kérelmek elutasításának egyik oka az volt, hogy a katasztrófák nem sújtották a lakosság jelentős részét. Másik oka az volt, hogy a katasztrófa „az adott régió életkörülményeire és gazdasági stabilitására nézve” nem járt „súlyos és tartós következményekkel”.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság között a költségvetési fegyveremről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló intézményközi megállapodás 26. pontja.

A Prestige tartályhajó balesete miatti olajszennyezés ügye, amelyre a Számvevőszék hivatkozik, nem hasonlítható össze a Bizottság által valaha is elbírált egyetlen kérelemmel sem, mivel a tartályhajó katasztrófája a tengeren történt, ahol a lakosságra vonatkozó feltételt nem lehet ésszerűen alkalmazni.

Amint a Számvevőszék is jelzi, a rendelet értelmében nem kötelező aktiválni a polgári védelmi mechanizmust. Így a kérdésnek, miszerint mozgósították-e a polgári védelmet, egyik eset elbírálásában sem lehetett volna jelentősége.

39. A támogatás kiszámításának módját a Tanáccsal részletesen megvitatták, és egyik esetben sem érte kritika a kedvezményezett országok részéről.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

42. A gyorsaság tekintetében felmerült kérdések szorosan összefüggnek a Szolidaritási Alapról szóló rendeletben meghatározott feltételekkel és eljárásokkal. Mivel az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy helye van még fejlődésnek – és a Bizottság meglátása szerint erre szükség is van –, a Bizottság 2005-ben benyújtotta a felülvizsgált rendeletre vonatkozó javaslatot, amely a gyorsabb aktiválás érdekében egyszerűbb és egyértelműbb feltételeket tartalmaz. Az Európai Parlament kifejezetten kedvezően fogadta a javaslatot, de a Tanácsban ez idáig nem történt előrelépés.

44. A Bizottság véleménye szerint a rendeletben meghatározott feltételeket a lehető legmegfelelőbben alkalmazták (lásd a 3. keretes szöveg részletes megjegyzéseit). Mindazonáltal a regionális katasztrófa rendeletben található fogalom meghatározása meglehetősen homályos, és nehéz a sikeres pályázat feltételeinek megfelelni. A tagállamok és a Bizottság sok időt és energiát fektet olyan kérelmek előkészítésébe, illetve elbírálásába, amelyek kisebb regionális katasztrófákra vonatkoznak, és amelyek általában elutasításra kerülnek. A javasolt új rendelet egyik legfontosabb újítása tehát az, hogy az Alap igénybeviteléhez szükséges kár

szintjének meghatározásánál csupán mennyiségi küszöbértékekre hagyatkozik, és ezáltal fokozná az Alap átláthatóságát. A Szolidaritási Alap javasolt felülvizsgálatával a nemzeti hatóságok jobban átlátnák, hogy az egyes katasztrófák utáni helyreállításhoz mikor remélhetnek az Alapból támogatást.

A méltányosságot illetően az ország fejlettségét leginkább a „jelentős katasztrófa” vonatkozó küszöbérték fogalmának meghatározásánál veszik figyelembe. A támogatás kiszámításának módját a Tanáccsal részletesen megvitatták, és egyik esetben sem érte kritika a kedvezményezett országok részéről.

46. A Bizottság egyetért a Számvevőszék ajánlásával. Mindazonáltal megjegyzi, hogy a rendelet elfogadását követően hamarosan közzétette a kérelmező országok számára összeállított útmutatást, és részletesen megmagyarázta, miként alkalmazza a rendelet rendelkezéseit. Az eljárás egyszerűsítésének, valamint az információ késedelmes benyújtásának elkerülése érdekében a Bizottság kérelemnyomtatványt és a kérelem összeállításához részletes útmutatást dolgozott ki. Ez is hozzáférhető az InfoRegio weboldalon. Számos esetben azonban a kérelmeket *ad hoc* nyújtották be, anélkül hogy a kérelmező állam bármiféle előzetes kapcsolatot kezdeményezett volna Bizottsággal.

47. A Bizottság egyetért a Számvevőszék ajánlásával, miszerint közvetlen kapcsolatot kell kialakítani a kérelem kidolgozásáért felelős szervvel. A Bizottság javasolja, hogy a kérelmező állam a kérelemnyomtatványban tüntesse fel a kérelmet kidolgozó szervet és a kapcsolattartáshoz szükséges adatokat. Néhány esetben ez idáig a kérelmező államok előnyben részesítették, ha a Bizottság Állandó Képviselőtük útján tartotta velük a kapcsolatot. A Bizottság ki kívánja bővíteni a kérelem kidolgozásáról szóló útmutatást annak érdekében, hogy figyelmeztesse a kérelmező szerveket az eljárás során esetlegesen fellépő késedelmek lehetséges okaira, továbbá hogy hangsúlyozza a kérelem és a Bizottság által kért egyéb dokumentumok gyors visszaküldésének fontosságát.